

“อาเซียน” ระดมหัวหน้าสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา เดินเกมรุก ปรับกลยุทธ์ขับเคลื่อนองค์กร รับมือความท้าทายโลก 5 - 10 ปีข้างหน้า พร้อมเร่งเครื่องขยับอันดับ GII เสริมแกร่งนวัตกรรมในภูมิภาค

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา พร้อมด้วยคณะผู้แทนจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (National Innovation Agency: NIA) เข้าร่วมการประชุมหัวหน้าสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน (ASEAN IP Office Leaders Retreat) เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2569 ณ เมืองบาห์ลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ร่วมหารือกำหนดกลยุทธ์การยกระดับองค์กรรับมือปัจจัยบวกและปัจจัยท้าทาย อาทิ พลวัตทางภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 5 - 10 ปีข้างหน้า พร้อมจัดรับฟังการวิเคราะห์รายงานดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) ปี 2025 จากผู้เชี่ยวชาญ WIPO เพื่อวางแผนให้การจัดลำดับปีนี้ ตัวเลขดัชนี GII ดีขึ้น

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เผยว่า ได้ร่วมระดมความเห็นกับหัวหน้าสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาสมาชิกอาเซียน ผู้เชี่ยวชาญจากองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) และสำนักเลขาธิการอาเซียน ร่วมกันขับเคลื่อนสำนักงานรับมือการเปลี่ยนแปลง สู่การเป็นองค์กรแห่งอนาคต โดยในส่วนของไทย มีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัลและองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Office) ซึ่งปัจจุบันกรมฯ มีข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาในฐานข้อมูลจำนวนมาก จึงมีเป้าหมายที่จะประมวลข้อมูลเหล่านี้อย่างเป็นระบบ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อประกอบการตัดสินใจและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์และใช้ในการพัฒนาระบบนิเวศด้านทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้เข้มแข็ง

ในโอกาสนี้ ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับฉากทัศน์ที่อาจเกิดขึ้นในระยะ 5 - 10 ปี ข้างหน้าที่สามารถส่งผลทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียนควรเตรียมความพร้อมในการรับมืออย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทั้งความพร้อมด้านเครื่องมือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ บุคลากรและผู้ตรวจสอบ ระบบกฎหมายและกฎระเบียบที่จำเป็น เป็นต้น สำหรับรายงาน GII ประจำปี พ.ศ. 2568 ไทยถูกจัดลำดับดัชนีนวัตกรรมอยู่ที่อันดับ 45 จาก 139 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก โดยอยู่ในอันดับที่ 4 ของภูมิภาคอาเซียน ถัดจากสิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม ซึ่งในภาพรวมไทยยังคงถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีผลผลิตด้านนวัตกรรมสูงกว่าระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Innovation Overperformers) โดยมีผลงานโดดเด่นในด้านการยื่นคำขอรับอนุสิทธิบัตรและการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ สะท้อนถึงศักยภาพการต่อยอดต้นทุนทางวัฒนธรรมไปสู่มูลค่าทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง ขาดแคลนบุคลากรทักษะสูงและโครงสร้างพื้นฐาน ICT เชิงลึก และกฎหมายที่ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อ

คะแนนรวมของประเทศ นอกจากนี้ ยังพบความท้าทายในภาคบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งในด้านการนำเข้าและการส่งออก ซึ่งสะท้อนถึงการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง

สำหรับแนวทางยกระดับขีดความสามารถด้านนวัตกรรมของไทยในระยะยาว มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ WIPO ว่าไทยอาจมุ่งเน้นการปฏิรูปด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบไร้รอยต่อ อาทิ เพิ่มงบประมาณและแรงจูงใจในการวิจัยเทคโนโลยีขั้นสูง เสริมสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม และเร่งพัฒนาทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม อาทิ AI และเทคโนโลยีสีเขียว รวมถึงการบริหารจัดการฐานข้อมูลสถิติด้านนวัตกรรมของชาติ ให้เป็นปัจจุบัน เป็นต้น เพื่อให้อันดับของประเทศสะท้อนถึงพัฒนาการที่แท้จริงในเวทีโลกต่อไป นอกจากนี้ การยกระดับอันดับ GII ของไทยต้องอาศัยความมุ่งมั่น การวางแผนระดับนโยบายระยะยาว และการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศหลายหน่วยงาน เนื่องจากตัวชี้วัดของ GII เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในการพัฒนาประเทศหลายมิติ ซึ่งประเทศที่ประสบความสำเร็จมีพัฒนาการตัวเลขดัชนี GII ดีขึ้น ได้แบ่งปันประสบการณ์ที่ได้จัดตั้งคณะทำงานระดับประเทศ เพื่อบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดอันดับสู่เป้าหมายเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หน่วยงานด้านเศรษฐกิจ และหน่วยงานด้านการวางแผนพัฒนาประเทศ เป็นต้น

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เสริมว่า การประชุมครั้งนี้เป็นโอกาสดีที่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลทิศทางนโยบาย และประสบการณ์ ร่วมกับหัวหน้าสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาประเทศอาเซียนอื่นๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านทรัพย์สินทางปัญญาของไทยและอาเซียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยไทยพร้อมบูรณาการความร่วมมือในระดับภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างระบบทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียนให้เข้มแข็ง และส่งเสริมการเติบโตของนวัตกรรมอย่างยั่งยืนร่วมกันต่อไป
